

TÜRKİYE’DEKİ OPERA KONULU LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Ali Doğan NUR* & Ümit Kubilay CAN** & Hakan BAĞCI***

Öz

Bu çalışmada, Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamına alınan yıllara göre, üniversite ve enstitülere göre, konu alanlarına göre incelenmesi yapılmıştır. Araştırma, Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezlerle ilgili mevcut durumu ortaya koyması ve bu alanda çalışma yapacak araştırmacılara kaynaklık edecek olması bakımından önem arz etmektedir. Araştırma verileri, Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi’nde, “opera”, “sahne ve görüntü sanatları”, “müzik”, “şan”, “ses” ve “libretto” anahtar kelimeleri ile yapılan tarama sonucunda elde edilmiştir. Araştırma, Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi’ne kayıtlı, 1993-2021 yılları arasında yapılmış, Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezlerle sınırlandırılmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma sırasında elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniğinden yararlanılmış; elde edilen veriler, belirlenen amaçlar doğrultusunda çözümlenmiş; “Opera İncelemesi”, “Karakter İncelemesi”, “Metin ve Libretto İncelemesi”, “Repertuar İncelemesi”, “Opera Tarihi”, “Biyografi”, “Opera Eğitimi”, “Opera Sanatçılarının Karşılaştıkları Sağlık Sorunları ve Çözüm Önerileri”, “Opera ve İlişkili Sanat Dalları”, “Opera Şefliği”, “Türkiye’de Operanın Durumu” ve “Opera ve Kültür” konu başlıkları altında sınıflandırılarak sayısal dağılımları yapılmıştır. Ulaşılan lisansüstü tezlerin, 131’inin yüksek lisans, 8’inin doktora ve 19’unun sanatta yeterlik düzeyinde olmak üzere toplamda 158 adet olduğu tespit edilmiştir. Yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik düzeylerinin her biri ve genel olarak en çalışılan konu alanının Opera İncelemesi (73 tez) olduğu görülmüştür. Opera Tarihi (24 tez) ve Karakter İncelemesi (19 tez) konu alanlarının da sıklıkla çalışılan konular arasında yer aldığı görülmüştür. En az çalışılan konu alanlarının ise Repertuar İncelemesi (1 tez), Opera Sanatçılarının Karşılaştıkları Sağlık Sorunları ve Çözüm Önerileri (3 tez), Opera Şefliği (3 tez), Opera ve Kültür (3 tez) konuları olduğu görülmüştür. Türkiye’de en fazla opera konulu lisansüstü tezin yapıldığı dönemin 2013-2021 yılları arasında olduğu; opera konulu lisansüstü çalışmaların en fazla yapıldığı üniversitelerin Dokuz Eylül Üniversitesi (29 tez), İstanbul Üniversitesi (22 tez), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi (17 tez) ve Hacettepe Üniversitesi (14 tez) olduğu sonucuna varılmıştır. Opera eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında doktora ve sanatta yeterlik düzeyindeki lisansüstü eğitim programlarının sayısının artırılarak bu alanda uzmanlaşmak isteyen araştırmacıların desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Opera, Şan, Opera/Şan Eğitimi, Sahne ve Görüntü Sanatları, Lisansüstü Tezler.

* Öğr. Gör., Kocaeli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Kocaeli, Türkiye. alidoganr@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8753-7019

** Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Kocaeli, Türkiye. kubilay.can@kocaeli.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9197-2240

*** Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Kocaeli, Türkiye. hakan.bagci@kocaeli.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5312-3168

INVESTIGATION OF GRADUATE THESIS ON OPERA IN TURKEY

Abstract

This study aims to examine the postgraduate theses on opera in Turkey. The theses included in the research were examined according to years, universities and institutes, and subject areas. The research is important in terms of revealing the current situation regarding the postgraduate theses on opera in Turkey and being a source for researchers who will work in this field. The research data were obtained because of the search made with the keywords "opera", "performing and visual arts", "music", "singing", "sound" and "libretto" in the National Thesis Center of Higher Education Institution. The research was limited to the postgraduate theses on opera in Turkey, which were registered in the Higher Education Institution National Thesis Center and made between 1993-2021. Survey model was used in the research. Descriptive analysis technique was used in the analysis of the data obtained during the research; The data obtained were analyzed in line with the determined sub-objectives; "Opera Analysis", "Character Analysis", "Text and Libretto Analysis", "Repertory Analysis", "Opera History", "Biography", "Opera Education", "Health Problems Encountered by Opera Artists and Solution Suggestions", "Opera and Related Art Branches", "Opera Conducting", "State of Opera in Turkey" and "Opera and Culture" were classified and their numerical distributions were made. It has been determined that the postgraduate theses reached are 158 in total, 131 of which are at the master's level, 8 at the doctoral level and 19 at the proficiency level in art. It has been seen that each of the master's, doctorate, and proficiency levels in art, and in general, the most studied subject area is Opera Review (73 theses). It has been seen that the subject areas of Opera History (24 theses) and Character Analysis (19 theses) are among the topics that are frequently studied. It has been seen that the least studied subject areas are Repertory Analysis (1 thesis), Health Problems Encountered by Opera Artists and Solution Suggestions (3 theses), Opera Conducting (3 theses), Opera and Culture (3 theses). The period in which the most postgraduate thesis on opera was made in Turkey was between 2013-2021; It was concluded that the universities with the highest number of postgraduate studies on opera were Dokuz Eylül University (29 theses), Istanbul University (22 theses), Mimar Sinan Fine Arts University (17 theses) and Hacettepe University (14 theses). It is recommended to support researchers who want to specialize in this field by increasing the number of postgraduate education programs at the level of doctorate and proficiency in art in higher education institutions providing opera education.

Keywords: Opera, Vocal, Opera/Vocal Training, Stage and Visual Arts, Graduate Theses.

Giriş

Müzik, tiyatro, edebiyat, şiir, pantomim, dans, resim, heykel, mimari, dekor ve kostüm, aydınlatma ve illüzyon sanatları gibi birçok sanat dalının bir araya gelmesiyle oluşan opera, farklı sanat dallarının oluşturduğu eşsiz bir uyumu ifade eder. Michels ve Vogel (2015: 133)’a göre, “müzik, edebiyat, resim, sahne, dekor, dans, oyunculuk gibi farklı sanatların birleşimi çok sayıda olanak içerse de birtakım tutarsızlıklar da baş gösterir. Bu yüzden opera tarihinde, türün birbirinden çok farklı oluşumlarıyla karşılaşılır.”

İtalyanca “yapıtlar” anlamına gelen opera sözcüğünün kökeni, Latince “yapıt” anlamına gelen “opus” sözcüğüne dayanır (Sözer, 1986: 556). İlk ortaya çıktığında “melodramma” (melodram) veya “dramma per musica” (müzikli dram) olarak adlandırılan opera, tiyatro metni gibi yazılmış libretto üzerine, sahnede oynanmak amacıyla bir ya da daha çok perde olacak şekilde, çoğunlukla çalgısal bir girişin (uvertür) ardından konunun recitativ, arya, düet, trio, koro gibi çalgı eşlikli vokal bölümlerle anlatıldığı sanat eseridir (Aktüze, 2010: 432).

Hodeir (2016: 59), operanın yapısını şu şekilde tanımlamıştır:

“Operanın yapısı sözlerine bağlıdır. Sözlerde geçen kişilere, bu kişilerin davranışlarına göre partitur, arya, recitativ, arioso ve koro gibi parçaların sıralanışına uymak zorundadır. Bu saydıklarımızdan anlaşılıyor ki opera, kantata gibi birçok parçaların yan yana gelmesiyle asıl yapıları basit olan parçalardan kurulur. Bununla birlikte konunun kesintisiz akışı recitativle arioso’yu daha zorunlu kılar.”

Operayı daha önceki müzikli oyunlardan ayıran en önemli özellik, müziğin oyuna daha sonradan dâhil edilen bir öge olmayıp metin ve sahnelemeyle kenetlenmesidir (İlyasoğlu, 2013: 47). Müzikli ara kısımların bulunduğu tiyatrodan farklı olarak operada, müzik olay akışında, atmosferin ve duyguların aktarılmasında doğrudan görev alır (Michels ve Vogel, 2015: 133).

Tüm bu bilgilerden hareketle opera sanatını çok sesli müziğin doruk noktası olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır. Opera sanatını meydana getiren ses, söz, ritim, melodi ve armoni gibi temel bileşenler, kendi aralarında oluşturdukları güçlü bağ ile farklı sanat dallarıyla bir bütünlük oluştururlar.

Opera, 16. yüzyılın sonunda, antik dramayı yeniden canlandırmak amacıyla bir araya gelmiş ve müzik tarihinde “Florentine Camerata” grubu olarak adlandırılan şairler, müzisyenler ve bilginlerden oluşan hümanist bir çevrenin yer aldığı Floransa’da ortaya çıkmıştır. (Michels ve Vogel, 2015:133). 1756’da Floransalı aydınlar tarafından kurulan “Camerata” birliğinin amacı Yunan söyleme sanatını (declamation), müzik ile bir araya getirip şiirin etkisini artırmak ve böylece Antik Yunan estetik anlayışına uygun şiir, dans ve müzikten meydana gelen antik dram tiyatrosuna benzeyen “müzikli tiyatro” yaratmaktır. Kont Giovanni Bardi (1534-1612) bu birliğin kurucusu ve baş destekçisidir (Mimaroglu, 2014: 38; Kaygısız, 2017: 113-114).

Giovanni Bardi’nin Roma’ya çağırılması sebebiyle Camerata grubu, Jacopo Corsi (1561-1602)’nin himayesinde toplanmaya devam etmiştir (Boran ve Yıldız Şenürkmez, 2015: 92). Kont Bardi’nin sarayında ilk opera denemelerini başlatan sanatçılar şöyle sayılabilir: Ünlü fizikçi ve astronom Galilei’nin babası Vincenzo Galilei (ölümü 1591), şair Ottavio Rinuccini (1562-1621), şarkıcı ve besteci Jacopo Peri (1561-1633), besteci Giulio Caccini (1545-1618), Emilio del Cavalieri (1550-1602) (Michels, 1991: 309, akt. Say, 2019: 185).

İlk operalar daha çok kahramanlık öykülerini; mitolojik, trajik ve ciddi konuları işleyen opera seria (ciddi opera) türündeydi. Önceleri en az üç perdeden meydana gelen operalar, zamanla beş perdeye kadar genişledi. (Feridunoğlu, 2004: 107). Gerçek anlamda ilk opera denemesi Ottavio Rinuccini (1562-1621)’nin Dafne adlı şiiri üzerine Jacopo Peri (1561-1633) tarafından 1597 yılında bestelenen “Dafne” operasıdır (Boran ve Yıldız Şenürkmez, 2015: 93). Müzik tarihi açısından değerinin yanı sıra sanat eseri olarak da önem taşıyan ilk opera Claudio Monteverdi (1567-1643)’nin “Orfeo” (1607) adlı operasıdır (Yener, 1966: 124).

Operada söz-müzik dengesi sorunu yüzyıllar boyunca bestecileri düşündürmüştür. On yedinci ve on sekizinci yüzyılların İtalyan operasında, müziğin şarkıcıların seslerini ön plana çıkarmak için araç olarak kullanılması sebebiyle sözden üstün duruma gelmesine karşılık, Christoph Willibald von Gluck (1714-1787)

müziğin söze yardımcı olduğu bir opera anlayışı getirmiştir. On dokuzuncu yüzyılda Wagner, operayı edebiyat, müzik ve plastik sanatların birleştirdiği bir toplu sanat durumuna yükseltmiştir (Yener, 1988: 35; Feridunoğlu, 2004: 107-108).

Türkiye’de ulusal kültürü evrensel anlamda çağdaş uygarlık düzeyine çıkarma düşüncesini ilke haline getiren cumhuriyet yönetimi, bu ilkenin bir sonucu olarak güzel sanatların eğitim ve öğretim ile yenilenmesini olağan duruma getirecek kurumların meydana getirilmesine büyük olanaklar sağlamıştır (Altar, 2001: 198).

Türkiye’de opera sanatının batılı bir anlayışla ve akademik planlamalarla ele alınması, cumhuriyetimizin kurulmasıyla birlikte başlamıştır. Türkiye’de çok sesli müziğin doğuşuna öncülük edecek kadroları yetiştirmek amacıyla yurt dışına gönderilen genç müzisyenler, 1930’larda ulusal operamız için ilk ürünleri verdiler. İlk Türk operası, Adnan Saygun (1907-1991) tarafından bestelenen ve 1934 yılında Ankara Halkevi’nde temsil edilen Özsoy operasıdır. Özsoy’un başarısı, birkaç gün sonra Devlet Müzik ve Temsil Akademisi’nin kuruluş çalışmalarına başlanmasında etkili olmuştur (Say, 1998: 139).

1924 yılında kurulan Musiki Muallim Mektebi, 1936 yılında sanatçı yetiştirme hedefiyle opera, tiyatro ve müzik bölümlerinden oluşan Ankara Devlet Konservatuvarı’na dönüştürülmüş; opera ve tiyatro alanında uzman olan Alman rejisör Carl Ebert (1887-1980), konservatuvarın kuruluş döneminde Alman müzisyen, besteci ve müzik eğitimcisi Paul Hindemith (1895-1963) tarafından Türkiye’ye davet edilmiş ve bölümlerin geliştirilmesine katkıları sağlanmıştır (Aydın O’dwyer, 2015: 34).

1936 yılında kurulan Ankara Devlet Konservatuvarı’nın şan ve opera bölümünün başına Carl Ebert’in getirilmesi, Türkiye’de opera hareketinin batılı anlamda kimlik kazanmasını sağlayan önemli bir dönüm noktasıdır. 1940-1941 yıllarında genç Türk opera sanatçıları tarafından Tatbikat Sahnesi’nde Türkçe olarak sahnelenen ilk yapıtlar, Mozart’ın “Bastien und Bastienne” operası ile Puccini’nin “Madam Butterfly” operasıdır (Say, 1998: 139).

1935-1936 yıllarından itibaren Devlet Konservatuvarı’nda ders vermek amacıyla Batı’dan birçok yabancı uzman getirilmiştir. Şan ve opera bölümlerine büyük emeği geçmiş olan Türk ve yabancı hocalar arasında yer alan isimler: Prof. Carl Ebert, Dr. Ernst Praetorius, Georg Markowitz, Schösinger, Friedl Böhm, Elvire Hidalgo, Hans Erwin Hey, Apollo Granforte, Nurullah Şevket Taşkıran ve Saadet İkesus. Bu eğitimcilerin yetiştirdiği başarılı sanatçılardan bazıları, Devlet Konservatuvarının şan ve opera bölümlerinde uzun yıllar hocalık görevlerini başarı ile sürdürmüşlerdir (Altar, 2001: 205-206).

Ankara Devlet Konservatuvarı’nın, kuruluşunun ilk yıllarındaki opera bölümünde, şan dersinin yanında, "fonetik ve ses bilgisi", "diksiyon", "Türkçe fonetik" ve "müzikli diksiyon" dersleri verilmekteydi. Devlet konservatuvarlarının üniversiteye bağlanmasından sonra, 1984-1985 yılında yapılan programlarda; lisans döneminde esas meslek derslerinin (şan, sahne, solfej) yanında, yardımcı meslek dersleri kapsamındaki, “fonetik ve Türkçe metinli müzik diksiyonu” dersleri okutulmuştur (Töreyin; 2008: 8, akt. Ayaz, 2017: 189). 1942 yılında Ankara Devlet Konservatuvarı’nın Opera-Şan Bölümü ilk mezunlarını vermiştir. Başlangıçta Devlet Tiyatroları bünyesinde gerçekleştirilen düzenli opera temsilleri, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü’nün kurulmasıyla birlikte bağımsız bir çatı altında toplanmıştır (Say, 1998: 139).

Türkiye’de opera-şan eğitiminin başlangıç ve gelişim sürecindeki uygulamalar, yukarıda özetlendiği gibi gerçekleşmiştir. 1982-1983 yıllarında mesleki müzik eğitimi alanında yaşanan köklü değişikliklerle birlikte günümüzde her bölüm, belirlenen çerçeve programı temel alarak kendi programını hazırlayıp uygulamaya koymaktadır.

Günümüzde opera-şan eğitimi; devlet veya vakıf üniversitelerine bağlı konservatuvarların, güzel sanatlar fakültelerinin, müzik ve sahne sanatları fakültelerinin; sanat, tasarım ve mimarlık fakültelerinin sahne sanatları bölümüne bağlı opera veya opera-şan ana sanat dalları bünyesinde lisans, yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik düzeylerinde verilmektedir.

Lisans düzeyi, bazı üniversitelerde dört yıl iken bazılarında bir sene mesleki hazırlık eğitimi verilmesi sebebiyle beş yıldır. Lisans programlarının genel amacı, opera sanatının gerektirdiği temel vokal ve

oyunculuk tekniklerini kapsayacak şekilde müzikal bilgi-becerilerle donatılmış, yurtiçi ve yurtdışında sahne sanatlarını kapsayan tüm alanlarda başarıyla görev yapabilecek seçkin opera sanatçıları yetiştirmektir. Lisans programlarından başarıyla mezun olan öğrenciler; yurtiçi ya da yurtdışında gerek kamu gerekse özel kültür-sanat kurumlarında solist veya korist olarak görev alabilmektedirler. Mezuniyetlerinin ardından pedagojik formasyon eğitimi alıp müzik öğretmeni olarak atanarak görev yapabilmektedirler. Bunların yanı sıra kendi alanlarındaki veya ilgili alanlardaki yüksek lisans programlarında öğrenim görerek akademik kariyer yapabilirler.

Yüksek lisans düzeyi, çoğu üniversitede iki dönem ders ve iki dönem tez çalışması olmak üzere toplam iki senedir. Bazı üniversitelerde bu süreler farklılık gösterebilmektedir. Yüksek lisans programlarının genel amaçlarını şu şekilde özetleyebiliriz: Bireye opera alanında uzmanlaşma imkânı sağlamak amacıyla opera-şan alanında kullanılan metotları, öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerini, güncel teorileri lisansüstü seviyede araştırma, deneme ve uygulama becerisini kazandırmak (1); ses ve oyunculuk alanındaki hâkimiyet ve donanımını lisansüstü seviyesindeki repertuarlar çerçevesinde artırmak (2); aldığı eğitim sonucunda edindiği bilgi ve becerileri gerek yurtiçi gerek yurtdışında gelecek kuşaklara aktarabilecek yetkin, üretken sanatçı ve akademisyenler yetiştirmek (3). Yüksek lisans programlarından başarıyla mezun olan öğrenciler, gerekli şartları sağladıkları takdirde yükseköğretim kurumlarında araştırma görevlisi veya öğretim elemanı olarak görev yapabilirler. Yüksek lisans şartı arayan kurum ve kuruluşların iş olanaklarından faydalanabilirler. Ayrıca akademik kariyerlerini sürdürüp alan uzmanlığı alabilmek ve yükseköğretim kurumlarında öğretim üyesi olabilmek için doktora veya sanatta yeterlik programlarına başvurabilirler.

Doktora ve sanatta yeterlik düzeyleri ise bazı üniversitelerde iki dönem ders ve altı dönem tez çalışması ile bazıları dört dönem ders ve dört dönem tez çalışması ile dört yıldır. Bazı üniversitelerde bu süreler de farklılık gösterebilmektedir. Doktora ve Sanatta Yeterlik programlarının genel amaçlarını şu şekilde özetleyebiliriz: Akademik açıdan alanına hâkim, gerek bilimsel gerekse sanatsal çalışmalarıyla eğitim ve öğretim için faydalı sanatçı/akademisyen/araştırmacı yetiştirmek (1), opera-şan alanına teori ve uygulama bakımından özgün çalışmalarla katkı sunacak sanatçı/akademisyen/araştırmacı yetiştirmek (2), sanat ve bilim kurullarınca kabul görecektir seviyede özgün yayınlar yapan, yapıtlar üreten sanatçı/akademisyen/araştırmacı yetiştirmek (3), aldığı eğitim sonucunda edindiği bilgi ve becerileri gerek yurtiçi gerek yurtdışında gelecek kuşaklara aktarabilecek yetkin, üretken sanatçı/akademisyen/araştırmacı yetiştirmek (4). Doktora ve Sanatta Yeterlik programlarından başarıyla mezun olan öğrenciler, gerekli şartları sağladıkları takdirde yükseköğretim kurumlarında öğretim üyesi olarak görev yapabilirler. Doktora veya Sanatta Yeterlik şartı arayan kurum ve kuruluşların iş olanaklarından faydalanabilirler.

1. Problem

Müzik, tiyatro, edebiyat, dans, mimari, resim, dekor ve kostüm gibi farklı sanatların bileşiminden meydana gelen opera ile ilgili, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de lisansüstü tezler yapılmaktadır. Yapılan lisansüstü tezler incelendiğinde operanın ilgi çeken bir konu olduğu görülmektedir. Fakat yapılan çalışmaların ne ve hangi düzeyde olduğunu, araştırmacıların hangi konulara ilgi duyduğunu net olarak ortaya koyan bir çalışma yapılmamıştır. Türkiye’de, opera ile ilgili yapılan bu lisansüstü tezlerin; türlerine, yıllara, üniversitelere, enstitülere ve konu alanlarına göre ne düzeyde dağıldığını tespit edilip ortaya konması araştırmanın problemi olarak belirlenmiştir.

2. Amaç

Bu araştırmanın amacı; Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezlerin çeşitli başlıklar altında incelenip sınıflandırılmasıdır. Araştırmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezlerin, tez türü bakımından yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
3. Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezlerin yapıldığı enstitülere göre dağılımı nasıldır?
4. Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezlerin konu alanlarına göre dağılımı nasıldır?

Bu araştırma; Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezleri bir araya getirerek alanla ilgili literatürün mevcut durumunu ortaya koyması, bu alanda akademik çalışma yapacak veya yapmayı düşünen araştırmacılara kaynak oluşturarak konu belirleme aşamasında referans niteliği taşıması, opera ile ilgili hangi konuların daha çok ve daha az ele alındığını tespit ederek diğer araştırmalara ışık tutacak olması bakımından önem arz etmektedir.

Araştırma, sadece YÖK Ulusal Tez Merkezi’ne kayıtlı; “opera”, “sahne ve görüntü sanatları”, “müzik”, “şan”, “ses” ve “libretto” anahtar kelimeleri ile taranmış; mesleki müzik eğitimi veren üniversitelerin lisansüstü programlarından çıkmış, 1993-2021 yılları arasındaki opera ve müzik konu alanları ile doğrudan ilişkili lisansüstü tezleri kapsamaktadır. Araştırmaya dâhil edilen lisansüstü tezlerin başlıklarında “opera” sözcüğünün yer almasına dikkat edilmiştir. Bunun yanında opera ve sahne sanatları ana sanat dallarının lisansüstü tezlerinden üretilmiş ve başlıklarında “opera” sözcüğü geçmeyen, opera konusu ile ilintili bazı tezler de araştırmaya dâhil edilmiştir. Ayrıca sosyal bilimler enstitülerine bağlı sanat yönetimi lisansüstü programlarının opera şarkıcılığı ve rejisörlüğü sanat dallarından çıkan opera konulu tezler de araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırma ile ilgili son tez taraması, 02.08.2022 tarihinde yapılmıştır.

Araştırmada, YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde, “opera”, “sahne ve görüntü sanatları”, “müzik”, “şan”, “ses” ve “libretto” anahtar kelimeleri ile yapılan tarama sonucunda mesleki müzik eğitimi veren üniversitelerin lisansüstü programlarından çıkmış, 1993 – 2021 yılları arasındaki opera ve müzik konu alanları ile doğrudan ilişkili tüm lisansüstü tezlere ulaşıldığı varsayılmıştır.

Yöntem

Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezlerin incelendiği bu araştırmada var olan durum betimlenerek ortaya konmak istenmiş, bu sebeple tarama modeli kullanılmıştır. Karasar (2020: 109)’ın da tanımlamasından hareketle tarama modeli, geçmişte veya halen mevcut olan bir durumu hiçbir müdahalede bulunmadan, var olduğu haliyle ortaya koymaya çalışan bir araştırma yaklaşımı olarak tanımlanabilir. Araştırma verileri elde edilirken literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması, araştırılan konuya ilişkin bilgilere ulaşılmasını, araştırmayı kuramsal bir temele oturtmayı ve yapılan araştırmaya benzer diğer çalışmaların ulaştığı sonuçlarını görmeyi sağlar (Büyüköztürk vd., 2019: 47).

Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezlerin tamamı araştırmanın evrenini oluştururken; “opera”, “sahne ve görüntü sanatları”, “müzik”, “şan”, “ses” ve “libretto” anahtar kelimeleri ile taranarak elde edilen 158 adet tez, araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır.

Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezleri ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmada kullanılan veriler, YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde yer alan arama sayfasındaki gelişmiş tarama alanına “opera”, “sahne ve görüntü sanatları”, “müzik”, “şan”, “ses” ve “libretto” anahtar kelimeleri girilerek elde edilmiştir. Yapılan tarama sonucunda 160 adet tez tespit edilmiştir. Elde edilen veriler, araştırmanın sınırlılıkları dikkate alınarak tekrar gözden geçirilmiş ve bunun sonucunda değerlendirilen lisansüstü tezlerin nihai sayısı 158 olarak belirlenmiştir.

Elde edilen veriler doğrultusunda, konu benzerliği bulunan lisansüstü tezler araştırmacılar tarafından bir araya getirilmiş, temaları ortaya konmuş ve aynı temaya sahip olan tezler tek bir konu alanı altında sınıflandırılmışlardır. Konu alanları isimlendirilirken, o konu alanı içinde yer alacak tüm lisansüstü tezleri kapsayacak şekilde olmasına dikkat edilmiştir. Yapılan konu alanı sınıflandırması araştırmacılar tarafından tekrar tartışılıp gözden geçirildikten sonra, biri müzik eğitimi alanından; diğeri opera şarkıcılığı ve rejisörlüğü alanından olmak üzere iki uzmanın görüşü alınmıştır.

Araştırma sırasında elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2016: 239-240), betimsel analiz tekniğini şu şekilde tanımlamıştır:

“Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır... Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. Ortaya çıkan temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması da araştırmacının yapacağı yorumların boyutları arasındadır.”

Elde edilen veriler, belirlenen amaçlar doğrultusunda çözümlenmiş ve çeşitli kategoriler altında sınıflandırılarak sayısal dağılımları yapılmıştır. Veriler; yıl, üniversite, enstitü, konu alanı, yazar adı, tez adı ve tez türü gibi çeşitli değişkenlere göre tablolar haline getirilerek bulgular bölümünde sunulmuştur. Elde edilen bulgular neticesinde sonuç bölümünde ortaya konan tespitlere yönelik önerilerin ifade edilmesiyle araştırma tamamlanmıştır.

Bulgular

1. Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezlerin, tez türü bakımından yıllara göre dağılımına yönelik bulgular

Tez Türü	1993-2002	2003-2012	2013-2021	Toplam
Yüksek Lisans	23	48	60	131
Doktora	2	3	3	8
Sanatta Yeterlik	1	8	10	19
<i>Toplam</i>	26	59	73	158

Tablo 1: Türkiye’deki Opera Konulu Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 1’deki verilere göre, 1993-2021 yılları arasında toplamda 158 adet lisansüstü tez yapıldığı görülmektedir. 1993-2002 yılları arasında 26, 2003-2012 yılları arasında 59 ve 2013-2021 yılları arasında ise 73 lisansüstü tez yapıldığı saptanmıştır.

2. Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımına yönelik bulgular

Üniversite Adı	Yüksek Lisans	Doktora	Sanatta Yeterlik	Toplam
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	-	-	1
Adıyaman Üniversitesi	2	-	-	2
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	-	1	2
Akdeniz Üniversitesi	1	-	-	1
Anadolu Üniversitesi	8	-	-	8
Başkent Üniversitesi	6	-	-	6
Çukurova Üniversitesi	6	-	-	6
Dokuz Eylül Üniversitesi	22	1	6	29
Ege Üniversitesi	2	1	-	3
Gazi Üniversitesi	2	-	-	2
Hacettepe Üniversitesi	14	-	-	14
Haliç Üniversitesi	5	-	1	6
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	-	1	-	1
İstanbul Üniversitesi	12	-	10	22
İstanbul Kültür Üniversitesi	3	-	-	3
İstanbul Okan Üniversitesi	2	-	-	2
İstanbul Teknik Üniversitesi	1	2	-	3
Kırıkkale Üniversitesi	1	-	-	1
Kocaeli Üniversitesi	2	-	-	2
Marmara Üniversitesi	3	1	-	4
Mersin Üniversitesi	3	-	-	3
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	16	1	-	17
Necmettin Erbakan Üniversitesi	-	1	-	1
Sakarya Üniversitesi	1	-	-	1
Selçuk Üniversitesi	5	-	-	5
Trakya Üniversitesi	1	-	-	1

Yaşar Üniversitesi	6	-	-	6
Yeditepe Üniversitesi	1	-	-	1
Yıldız Teknik Üniversitesi	4	-	1	5
<i>Toplam</i>	131	8	19	158

Tablo 2: Türkiye’deki Opera Konulu Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Tablo 2’deki verilere göre, 29 üniversitede opera konulu lisansüstü tez yapıldığı saptanmıştır. Üniversiteler arasında en fazla lisansüstü tezin 29 tez ile Dokuz Eylül Üniversitesi’nde yapıldığı, onu 22 tez ile İstanbul Üniversitesi’nin, 17 tez ile Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi’nin ve 14 tez ile Hacettepe Üniversitesi’nin takip ettiği görülmektedir.

Tezlerin, tez türlerine göre dağılımı incelendiğinde, en fazla yüksek lisans tezi yapılan üniversitenin 22 tez ile Dokuz Eylül Üniversitesi olduğu, onu 16 tez ile Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi’nin, 14 tez ile Hacettepe Üniversitesi’nin ve 12 tez ile İstanbul Üniversitesi’nin takip ettiği görülmektedir. En fazla doktora tezi yapılan üniversitenin 2 tez ile İstanbul Teknik Üniversitesi olduğu görülmektedir. En fazla sanatta yeterlik tezi yapılan üniversitenin 10 tez ile İstanbul Üniversitesi olduğu, onu 6 tez ile Dokuz Eylül Üniversitesi’nin takip ettiği görülmektedir.

3. Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezlerin yapıldığı enstitülere göre dağılımına yönelik bulgular

Enstitü Adı	Yüksek Lisans	Doktora	Sanatta Yeterlik	Toplam
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	4	1	-	5
Güzel Sanatlar Enstitüsü	31	2	5	38
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	1	-	-	1
Sosyal Bilimler Enstitüsü	95	4	14	113
Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü	-	1	-	1
<i>Toplam</i>	131	8	19	158

Tablo 3: Türkiye’deki Opera Konulu Lisansüstü Tezlerin Yapıldığı Enstitülere Göre Dağılımı

Tablo 3’teki verilere göre, opera konulu lisansüstü tezlerin 5 adet enstitüye bağlı olarak yapıldığı görülmektedir. Enstitüler arasında en fazla lisansüstü tezin, 113 tez ile Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yapıldığı, onu 38 tez ile Güzel Sanatlar Enstitüsü’nün takip ettiği görülmektedir. Tez türlerine göre dağılım incelendiğinde, en fazla yüksek lisans tezi yapılan enstitünün 95 tez ile Sosyal Bilimler Enstitüsü olduğu, onu 31 tez ile Güzel Sanatlar Enstitüsü’nün takip ettiği görülmektedir. En fazla doktora tezi yapılan enstitünün 4 tez ile Sosyal Bilimler Enstitüsü olduğu, onu 2 tez ile Güzel Sanatlar Enstitüsü’nün takip ettiği görülmektedir. En fazla sanatta yeterlik tezi yapılan enstitünün 14 tez ile Sosyal Bilimler Enstitüsü olduğu, onu 5 tez ile Güzel Sanatlar Enstitüsü’nün takip ettiği görülmektedir.

4. Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezlerin konu alanlarına göre dağılımına yönelik bulgular

Konu Alanları	Yüksek Lisans	Doktora	Sanatta Yeterlik	Toplam
Opera İncelemesi	62	4	7	73
Karakter İncelemesi	16	-	3	19
Metin ve Libretto İncelemesi	4	-	1	5
Repertuar İncelemesi	-	-	1	1
Opera Tarihi	22	1	1	24
Biyografi	7	-	-	7
Opera Eğitimi	7	-	4	11
Opera Sanatçılarının Karşılaştıkları Sağlık Sorunları ve Çözüm Önerileri	2	-	1	3

Opera ve İlişkili Sanat Dalları	3	1	-	4
Opera Şefliği	3	-	-	3
Türkiye’de Operanın Durumu	3	1	1	5
Opera ve Kültür	2	1	-	3
<i>Toplam</i>	131	8	19	158

Tablo 4: Türkiye’deki Opera Konulu Lisansüstü Tezlerin Konu Alanlarına Göre Sayısal Dağılımı

Tablo 4.’teki verilere göre, opera konulu lisansüstü tezlerin başlık ve içeriklerinin “Opera İncelemesi”, “Karakter İncelemesi”, “Metin ve Libretto İncelemesi”, “Repertuar İncelemesi”, “Opera Tarihi”, “Biyografi”, “Opera Eğitimi”, “Opera Sanatçılarının Karşılaştıkları Sağlık Sorunları ve Çözüm Önerileri”, “Opera ve İlişkili Sanat Dalları”, “Opera Şefliği”, “Türkiye’de Operanın Durumu” ve “Opera ve Kültür” olmak üzere toplam 12 konu alanıyla ilişkili olduğu görülmektedir. Tezlerin konu alanlarına göre sayısal dağılımı incelendiğinde en fazla lisansüstü tez yapılan konu alanının 73 tez ile Opera İncelemesi olduğu; en az lisansüstü tez yapılan konu alanının ise 1 tez ile Repertuar İncelemesi olduğu görülmektedir. Opera İncelemesinden sonra en fazla en çok tez yapılan konu alanları; 24 tez ile Opera Tarihi, 19 tez ile Karakter İncelemesi ve 11 tez ile Opera Eğitimidir.

Yazar Adı	Yılı	Tez Adı	Tez Türü	Üniversite/Enstitü
Nazlı İktu	1997	Opera’da Türkler (Türkleri konu alan operaların incelenmesi, özellikle Rossini’nin Türkleri konu alan operalarının incelenmesi)	Yüksek L.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Sos. Bil. Enst.
Pelin Akçay	1998	Mozart ve Zaide ile Saraydan Kız Kaçırma operalarının karşılaştırmalı incelenmesi.	Yüksek L.	Çukurova Ün. Sos. Bil. Enst.
Mehmet Arıç	1998	G. Rossini ve yapıtları üzerine çözümlemeli bir inceleme	Sanatta Y.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Melda Aygün	1998	Don Giovanni operasının müzikal ve dramatik yapısı	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
M. Gülce Erdoğan Çelik	1998	Wolfgang Amadeus Mozart’ın ‘Sihirli Flüt’ operasının incelenmesi ve rejî çalışması.	Yüksek L.	Hacettepe Ün. Sos. Bil. Enst.
İ. Gökhan Koç	1998	Verdi’nin Macbeth operasında dramatik yapı ve müzik ilişkileri üzerine bir inceleme.	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Damla B. Kılıç	2001	Fideli ve Alman operası	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Ömer Yöndem	2001	1815-1870 yılları arasında İtalya’da gelişen milli birlik mücadelesinin Verdi ve Nabucco, Legnano Savaşı operaları üzerindeki yansımaları	Yüksek L.	Abant İzzet Baysal Ün. Sos. Bil. Enst.
M. Görkem Öktem	2002	Verdi operalarının dramaturjik yapıları üzerine bir inceleme	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Levent Gündüz	2003	W. A. Mozart’ın opera sanatına yaklaşımı ‘Sihirli Flüt Operası’	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Ebru Güner	2003	Wozzeck Operası’nın armonik ve formal analizi	Sanatta Y.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Kaan Yüksel	2003	W. A. Mozart’ın Sihirli Flüt operasının orkestra şefliği tekniği açısından incelenmesi	Yüksek L.	Hacettepe Ün. Sos. Bil. Enst.

Betül Görgülü	2004	Giacomo Puccini'nin opera anlayışı ve Madam Butterfly Operası	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Elif Sanem Güleç	2004	Avrupa'da 18. ve 19. yüzyılda Türk imgesinin kullanıldığı dört operanın değerlendirilmesi	Yüksek L.	Yıldız Teknik Ün. Sos. Bil. Enst.
Eser Tiryaki	2004	Opera sanatının ontolojik varlık tabakalarının incelenmesi	Yüksek L.	Yıldız Teknik Ün. Sos. Bil. Enst.
Umut Güngör	2005	Giacomo Puccini'nin opera sanatına yaklaşımı ve Tosca operası	Yüksek L.	Mersin Ün. Sos. Bil. Enst.
Elif Gülfem Kıstır	2005	Puccini'nin "La Boheme" operasının dramatik ve müzikal yapısı üzerine bir inceleme	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Mehmet Baltacan	2006	Ahmet Adnan Saygun'un Özsoy operasının incelenmesi, rejî çalışması ve sahnelenmesi	Yüksek L.	Selçuk Ün. Sos. Bil. Enst.
Seta Kürkçüoğlu	2006	Ahmed Adnan Saygun ve Kerem Operası	Yüksek L.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Sos. Bil. Enst.
Papatya Atak	2007	Çağdaş Türk bestecilerinin operalarının incelenmesi	Yüksek L.	İstanbul Kültür Ün. Sos. Bil. Enst.
Ali Alper Alpman	2008	La Boheme Operası ile Rent Müzikali'nin dramatik ve müzikal açıdan karşılaştırılması	Yüksek L.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Güzide Berran Gönen	2008	Çağdaş Türk opera sanatının içinde Ahmed Adnan Saygun operalarının dramaturjik açıdan incelenmesi	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Salih Kamburoğlu	2008	Sabahattin Kalender ve Deli Dumrul Operası	Yüksek L.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Sos. Bil. Enst.
Aydın Karlıbel	2008	The emergence of Cemal Reşit Rey's 'Çelebi' and the opera's restoration: A critical study (Cemal Reşit Rey'in 'Çelebi' operasının günışığına çıkarılışı ve restorasyonu: Kritik bir inceleme)	Doktora	İstanbul Teknik Ün. Sos. Bil. Enst.
Ferda Konya	2009	D. Heyward ve G. Gershwin'den Afro-Amerikan kültürünün toplumsal gerçeğine operatik bir yaklaşım: Porgy and Bess	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Hilmi Yazıcı	2009	Giuseppe Verdi'nin La Traviata Operasının verismo açısından önemi ve incelenmesi	Yüksek L.	Selçuk Ün. Sos. Bil. Enst.
Levent Ayan	2010	G. Verdi'nin 'Rigoletto' operasının şan tekniği ve yorumlama problemleri açısından incelenmesi	Yüksek L.	Çukurova Ün. Sos. Bil. Enst.
Mustafa Levent Taşkesen	2010	Gaetano Donizetti 'Don pasquale' Operasının ses-söz uyumu (prozodi) yönünden incelenmesi.	Yüksek L.	Çukurova Ün. Sos. Bil. Enst.

Binnaz Tüter	2010	Giuseppe Verdi'nin Aida Operasının incelenmesi	Yüksek L.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Habibe Fidan	2011	Giuseppe Puccini'nin Il Tabarro Operası	Yüksek L.	Selçuk Ün. Sos. Bil. Enst.
Beste Gökçe	2011	Türkleri konu alan operalardan G. Rossini'nin II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) operası'nın incelenmesi	Yüksek L.	İstanbul Kültür Ün. Sos. Bil. Enst.
İlker İşsever	2011	Cumhuriyet Dönemi bestecilerinden Okan Demiriş'in "IV. Murat" ile Selman Ada'nın "Ali Baba ve Kırk Haramiler" operalarının incelenmesi ve karşılaştırılması	Sanatta Y.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Başak Taniş	2011	Okan Demiriş ve IV. Murat Operası'nın incelenmesi	Yüksek L.	İstanbul Kültür Ün. Sos. Bil. Enst.
Pınar Yıldırım	2011	Ahmed Adnan Saygun'un "Koroğlu Operası"nın incelenmesi	Yüksek L.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Sos. Bil. Enst.
Mehmet Baltacı	2012	Ahmed Adnan Saygun'un Taş Bebek operası'nın incelenmesi ve rejî çalışması	Yüksek L.	Selçuk Ün. Sos. Bil. Enst.
Hilal Gür	2012	W.A. Mozart'ın Alman Singspiel türünde bestelediği Saraydan Kız Kaçırma Operası'ndaki Türk Müziği motiflerinin ve Alla Turca stiline incelenmesi	Yüksek L.	Haliç Ün. Sos. Bil. Enst.
Ahmet Utku	2012	Sabahattin Kalender ve Deli Dumrul operası'nda Türk halk kültürü	Doktora	Ege Ün. Sos. Bil. Enst.
Erdem Baydar	2014	Richard Wagner, Giuseppe Verdi ve eserleri arasındaki benzerlikler	Yüksek L.	Hacettepe Ün. Sos. Bil. Enst.
Ayşe Dağıstanlı	2014	William Shakespeare'in Macbeth adlı oyununun incelenmesi ve Giuseppe Verdi tarafından operaya dönüştürülmesi	Yüksek L.	Hacettepe Ün. Sos. Bil. Enst.
Evrin Tuğçe Demir	2014	Selman Ada'nın Aşk-ı Memnu Operasının şan tekniği ve dramaturgi açısından incelenmesi	Yüksek L.	Haliç Ün. Sos. Bil. Enst.
Çağrı Düzalan	2014	19. yy İtalyan Opera Buffa'sı ve Don Pasquale Operası	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Simge Narin	2014	Opera sanatında Türkleri konu alan eserler ve Johann Adolph Hasse'nin 'Solimano' operası	Yüksek L.	Haliç Ün. Sos. Bil. Enst.
M Çetin Kıranbay	2015	Giuseppe Verdi'nin Rigoletto Operası'nın incelenmesi	Yüksek L.	Adıyaman Ün. Sos. Bil. Enst.
Duygu Küçük	2015	20. Yüzyıl başı kapsamında Arnold Schönberg'in op. 17 Erwartung Operası'nın incelenmesi	Yüksek L.	Anadolu Ün. Güz. San. Enst.
Evrin Ş. Kaplancık	2015	Philomela mitinin klasik batı vokal müziğindeki yansıması	Yüksek L.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Hilmi Yazıcı	2015	Selman Ada'nın Aşk-ı Memnu operasının ulusalcılık açısından incelenmesi	Doktora	Necmettin Erbakan Ün. Eğt. Bil. Enst.

Mehmet Burhaniye	2016	Dönem, biçem ve teknik açıdan George Frederich Handel'in Serse Operası	Yüksek L.	Yaşar Ün. Sos. Bil. Enst.
Emre Çetiner	2016	İncil, Oscar Wilde ve Richard Strauss bağlamında Salome olgusuna yönelik bir inceleme	Yüksek L.	Yaşar Ün. Sos. Bil. Enst.
Y. Yavuz Günsoy	2016	Giuseppe Verdi'nin kaynağını Shakespeare'in oyunlarından alan son iki operası	Yüksek L.	Yeditepe Ün. Sos. Bil. Enst.
Erol Işıldak	2016	Ahmed Adnan Saygun'un Özsoy Operası'nın yayılcı teoriler bağlamında ele alınması	Yüksek L.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Sos. Bil. Enst.
Şhriban Akbaba	2017	Midas'ın Kulakları operasının incelenmesi	Yüksek L.	Kocaeli Ün. Sos. Bil. Enst.
Aşkın Usta	2017	Selman Ada'nın Aşk-ı Memnu Operası'nda fagotun kullanımına yönelik bir inceleme	Yüksek L.	Yaşar Ün. Sos. Bil. Enst.
Tülay Uyar	2017	Benjamin Britten'in Kötülüğün Döngüsü operası üzerine bir inceleme	Sanatta Y.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Ardan Beyarslan	2018	Türk operasının ulusal kimliği ve Ahmed Adnan Saygun'un Özsoy Operası	Sanatta Y.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Ertuğrul Murad Toprakseven	2018	'Wagner'in Parsifal operasında aydınlanma' izleği: Ezoterik perspektifte mit, inanç ve din söylemi	Sanatta Y.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Ü. Gencay Atabay	2019	W. A. Mozart'ın Saraydan Kız Kaçırma Operası'nda işlenen oryantalizm olgusu	Yüksek L.	Başkent Ün. Sos. Bil. Enst.
Arzu Gök Akkılıç	2019	Performans ve opera kavramı bağlamında Mozart'ın Sihirli Flüt operasının incelenmesi	Sanatta Y.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Meltem Güler	2019	19. yy. İtalyan operalarındaki klarnet soloları	Yüksek L.	Trakya Ün. Sos. Bil. Enst.
Ahmet Tuzlu	2019	Türk operasının oluşum süreci ve Ahmet Adnan Saygun'un Özsoy operasının analizi	Yüksek L.	Hacettepe Ün. Güz.San.Enst.
Onur Yıldız	2019	Benjamin Britten'in Peter Grimes operasının toplumsal cinsiyet bağlamında incelenmesi	Yüksek L.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Ayşe Yılmaz	2019	Wolfgang Amadeus Mozart'ın Zaide Operası'ndaki Türk imgelerinin incelenmesi ve Peter Sellars ile Pierre-Alexandre Jauffret'nin Zaide temsillerinin karşılaştırılması	Yüksek L.	Anadolu Ün. Güz. San. Enst.
Gülnaz Ahmedzade	2020	Çağdaş Azerbaycan opera sanatının içinde Firengiz Alizade'nin "İntizar" Operası'nın yapım ve sahnelenme açısından incelenmesi.	Yüksek L.	Marmara Ün. Güz. San. Enst.
Başak Aker Özköse	2020	Philip Glass'ın Satyagraha Operası üzerine inceleme.	Yüksek L.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Sos. Bil. Enst.

Betül Akman Selici	2020	Ali Hoca'nın operalarında libretto ve rolün dramatik yapısının çözümlenmesi	Yüksek L.	Kocaeli Ün. Sos. Bil. Enst.
Seda Bakır	2020	İki Sembolizm Opera ve Maurice Maeterlinck: Pélleas et Mélisande ve Mavi Sakal'ın Şatosu	Yüksek L.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Sos. Bil. Enst.
Hilal Bıçaklar	2020	Alman milliyetçiliğinin Richard Wagner'in müziğine etkisi ve 'Der Ring des Nibelungen' Operası'nın incelenmesi	Yüksek L.	Başkent Ün.Sos. Bil. Enst.
Ceren Sev	2020	Nevit Kodallı'nın 'Gılgamesh' adlı Operası'nın dramaturjisi	Yüksek L.	Başkent Ün. Sos. Bil. Enst.
Natalya Kırca	2020	İlk Ukrayna operası 'Zaporozec za Dunayem'in incelenmesi.	Yüksek L.	Akdeniz Ün. Güz. San. Enst.
Bernis Danışman	2020	Temsil edilmiş Türk operalarındaki keman ve viyolonsel sololarının yeri	Yüksek L.	Ege Ün. Sos. Bil. Enst.
Mert Özdemir	2020	Giacomo Puccini'nin Gianni Schicchi operasının incelenmesi.	Yüksek L.	Anadolu Ün. Güz. San. Enst.
Berk Dalkılıç	2021	Igor Stravinsky'nin the rake's progress (Hovardanın sonu) operasının incelenmesi.	Yüksek L.	İstanbul Okan Ün. Sos. Bil. Enst.
Tuna Fırıncıoğlu	2021	Hansel und Gretel masalı ve operaya uyarlanması.	Yüksek L.	Anadolu Ün. Güz. San. Enst.
Yılmaz Koç	2021	Ahmed Adnan Saygun'un Kerem Operası'nın gizemcilik ve gelenekçilik bağlamında incelenmesi.	Doktora	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Güz. San. Enst.

Tablo 5: Opera İncelemesi Konulu Lisansüstü Tezler

Tablo 5'teki verilere göre, Opera İncelemesi konulu 73 tez olduğu; bu tezlerin türlerine göre sayısal dağılımı incelendiğinde 62'sinin yüksek lisans, 4'ünün doktora ve 7'sinin sanatta yeterlik düzeyinde olduğu görülmektedir. Opera İncelemesi konu alanındaki tezlerin içerikleri incelendiğinde en fazla incelenen operaların Sihirli Flüt ve Özsoy olduğu saptanmıştır. Bu iki operadan sonra en çok incelenen operanın Aşk-ı Memnu olduğu görülmektedir. Operaları en fazla incelenen bestecilerin Giuseppe Verdi, Wolfgang Amadeus Mozart ve Ahmed Adnan Saygun olduğu saptanmıştır. Bu üç bestecinin yanı sıra operaları ağırlıklı olarak incelenen diğer bestecilerin Giacomo Puccini, Selman Ada, Gioacchino Rossini ve Richard Wagner olduğu görülmektedir. Verilere göre, Türk operalarının incelendiği tezlerin yüksek bir orana sahip olduğu saptanmıştır. En çok incelenen Türk operaları Özsoy ile Aşk-ı Memnu olduğu saptanmıştır.

Yazar Adı	Yılı	Tez Adı	Tez Türü	Üniversite/Enstitü
Maral Dudanyan Biberyan	2010	Mozart'ın 'Le Nozze Di Figaro' ve 'Die Entführung Aus Dem Serail' operalarındaki kadın karakterlerin ses ve rol bakımından incelenmesi	Yüksek L.	Haliç Üni Sos. Bil. Enst.
Mehriban Özlen	2010	Giuseppe Verdi'nin 'Aida' Operasındaki Amneris karakterinin incelenmesi	Yüksek L.	Hacettepe Ün. Sos. Bil. Enst.
Olga Nuris	2013	Verdi'nin opera sanatına getirdiği yenilikler bağlamında, orta ve son dönem operalarında ses renkleri ve karakterler arasındaki ilişkinin incelenmesi	Yüksek L.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.

Seta Kürkçüoğlu	2013	Verdi'nin Otello operasının başkarakterler üzerinden incelenmesi ve eserde yer alan baş kadın karakterin toplumsal konumu	Sanatta Y.	Haliç Ün. Sos. Bil. Enst.
Dilara Aytekin	2014	Mozart'ın Cosi Fan Tutte operasındaki kadın karakterlerin ses ve rol bakımından analizi	Yüksek L.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Çiğdem Aladağ	2015	Mozart'ın singspiel türündeki operaları ve kadın karakterlerinin karşılaştırmalı analizleri	Yüksek L.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Cihan May	2015	Ahmed Adnan Saygun'un Köroğlu Operası'ndaki karakterlerin Türk edebiyatı ve Türk mitolojisi açısından karşılaştırmalı analizi ve müzikal çözümlemesi	Yüksek L.	Haliç Ün. Sos. Bil. Enst.
İpek Ceren Özcan	2015	Ses ve karakter bağlamında Mozart'ın Idomeneo operası	Yüksek L.	Yaşar Ün. Sos. Bil. Enst.
Ş. Şenol Talınlı	2016	Analysis of Giacomo Puccini's opera, La boheme and the character Rodolfo (Giacomo Puccini'nin La Boheme operası ve Rodolfo karakterinin incelenmesi)	Yüksek L.	Hacettepe Ün. Güz. San. Enst.
Burcu Ömür Zeybek	2016	Giacomo Puccini'nin Turandot Operasındaki Turandot ve Liü karakterlerinin sosyolojik açıdan ve müzikal doku yönünden karşılaştırmalı analizi	Yüksek L.	Yaşar Ün. Sos. Bil. Enst.
Funda Yazıksız	2017	Giuseppe Verdi'nin Otello Operasındaki Desdemona karakterinin incelenmesi	Yüksek L.	Hacettepe Ün. Güz. San. Enst.
Elif Gülfem Kıstır	2018	Operada kadın yorumcular tarafından oynanan erkek rolleri	Sanatta Y.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Ferda Konya	2018	Verdi'nin Otello operası'nda Desdemona'nın 'Salce' aryasının dramatik ve müzikal yapısının incelenmesi ve 1 örnek uygulama	Sanatta Y.	Dokuz Eylül Ün. Güz. San. Enst.
Nazlı Deniz Süren	2019	Mozart'ın 'Coloratura' kullanımının karakter yaratımındaki rolü - Saraydan kız kaçırma örneği.	Yüksek L.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Güz. San. Enst.
Aydın Aykan	2019	W. A. Mozart'ın Don Giovanni operasındaki Don Giovanni, Leporello, Masetto karakterlerinin incelenmesi ve karşılaştırılması	Yüksek L.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Ezgi Ünal	2020	19. yüzyıl opera sanatında gerçekçi akım ve Verdi Operalarında kadın temsili.	Yüksek L.	Anadolu Ün. Güz. San. Enst.
Fatih Kayhan	2020	W. A. Mozart'ın "Saraydan Kız Kaçırma" operasındaki Pedrillo karakterinin libretto ve müzikal bakımından incelenmesi.	Yüksek L.	Anadolu Ün. Güz. San. Enst.
Umut Tingür	2020	W. A. Mozart'ın Sihirli Flüt operası, bilgelik tapınağındaki karakterlerin incelenmesi	Yüksek L.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Güz. San. Enst.
Nilgün Onat	2021	Wolfgang Amadeus Mozart'ın 'Figaro'nun Düğünü' ve 'Don Giovanni' operalarındaki başlıca	Yüksek L.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Güz. San. Enst.

karakterlerin sosyal katman farklılıklarının müziğe yansımaları.

Tablo 6: Karakter İncelemesi Konulu Lisansüstü Tezler

Tablo 6’deki verilere göre, Karakter İncelemesi konulu 19 tez olduğu; bu tezlerin türlerine göre sayısal dağılımı incelendiğinde 16 yüksek lisans, 3 sanatta yeterlik düzeyinde çalışma yapıldığı; fakat doktora düzeyinde hiç çalışma yapılmadığı görülmektedir. Karakter İncelemesi konu alanındaki tezlerin içerikleri incelendiğinde, en çok Wolfgang Amadeus Mozart’ın operalarındaki karakterlerin incelediği saptanmıştır. Mozart’ın operalarından sonra en çok karakter incelemesi, 6 tez ile Giuseppe Verdi’nin operaları üzerine yapılmıştır. En çok karakter incelemesi yapılan operaların Saraydan Kız Kaçırma ile Otello olduğu saptanmıştır.

Yazar Adı	Yılı	Tez Adı	Tez Türü	Üniversite/Enstitü
İlhan Uğur Yazar	2006	18. ve 19. yüzyıllarda opera librettolarında oryantalist etkilerin araştırılması ve karşılaştırılması	Yüksek L.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Elif Sanem Güleç	2009	Kerem Operası librettosundaki kurgusal unsurların Kerem ile Aslı hikayesi ve Kerem ile Aslı oyunu bağlamında inceleme ve karşılaştırılması	Sanatta Y.	Yıldız Teknik Ün. Sos. Bil. Enst.
Mehmet Ali Öztürk	2011	W. Shakespeare’in ‘Othello’su ile G. Verdi’nin ‘Othello’sunun metinsel yönden karşılaştırılması	Yüksek L.	Selçuk Ün. Sos. Bil. Enst.
Ece Türkmüt	2013	Tiyatrodan uyarlanan opera yapıtlarında dramatik yapı-libretto ilişkisi ve örnek çözümlenmeler.	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Güz. San. Enst.
Bernis Danışman	2020	Türk opera sanatında mitolojinin yeri – Nevit Kodallı’nın "Gilgames Operası"nın, "Gilgames Destanı" ile karşılaştırılması ve incelenmesi.	Yüksek L.	Ege Ün. Güz. San. Enst.

Tablo 7: Metin ve Libretto İncelemesi Konulu Lisansüstü Tezler

Tablo 7’deki verilere göre, Metin ve Libretto İncelemesi konulu 5 tez olduğu; bu tezlerin türlerine göre sayısal dağılımı incelendiğinde 4 yüksek lisans, 1 sanatta yeterlik düzeyinde çalışma yapıldığı; fakat doktora düzeyinde hiç çalışma yapılmadığı görülmektedir. Metin ve Libretto İncelemesi konu alanındaki tezlerin, operaya konu olarak alınan hikâye veya oyunun, operanın librettosu ile metinsel yönden incelenmesi ve karşılaştırılması şeklinde yoğunluk kazandığı saptanmıştır.

Yazar Adı	Yılı	Tez Adı	Tez Türü	Üniversite/Enstitü
Ezgi Saydam	2010	Cumhuriyetten günümüze Mezzosoprano için yazılmış eserlerin incelenmesi ve karşılaştırılması.	Sanatta Y.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.

Tablo 8: Repertuar İncelemesi Konulu Lisansüstü Tezler

Tablo 8’deki verilere göre, Repertuar İncelemesi konulu 1 adet sanatta yeterlik tezi olduğu; yüksek lisans ve doktora düzeyinde hiç çalışma yapılmadığı görülmektedir.

Yazar Adı	Yılı	Tez Adı	Tez Türü	Üniversite/Enstitü
Cemalettin Kurugüllü	1993	Verdi ve politika	Yüksek L.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Güz. San. Enst.
F. E. Çolpan Erez	1994	Cumhuriyet dönemi Türk operaları	Yüksek L.	Marmara Ün. Sos. Bil. Enst.
Mehmet Alper Kazancıoğlu	1999	Operada Verismo ve La Traviata	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Ergin Özkazanç	1999	Operanın tarih içindeki yeri ve önemi yurdumuzdaki opera devinimleri	Yüksek L.	Hacettepe Ün. Sos. Bil. Enst.
Mustafa Bayık	2001	Doğuşundan romantik döneme opera ve on beş Türk operası	Yüksek L.	Çukurova Ün. Sosyal Bilimler Enst.
M. Hande Soner	2001	Donizetti-Rossini-Bellini: Bel canto	Yüksek L.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Sos. Bil. Enst.
Zibelhan Dağdelen	2003	Opera seria ve Mozart	Sanatta Y.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Ardan Beyarslan	2006	Operada gerçekçilik	Yüksek L.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Özgecan Karadağlı	2006	Türkiye'ye müzikli sahne sanatlarının girişi- Dikran Çuhacıyan öncesi ve sonrası	Yüksek L.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Sos. Bil. Enst.
Başak Kayabınar	2006	Operanın tarihi gelişimi içinde Bel Canto sanatının teknik ve müzikal yönleriyle incelenmesi	Yüksek L.	Sakarya Ün. Sos. Bil. Enst.
Zuhal Özcengiz	2006	Kuruluş döneminde Türk operası (19. yüzyıl ortasından 1950'ye kadar)	Doktora	Marmara Ün. Türk. Araş. Enst.
F. Özgül Ayazlar	2007	Verismoda oryantalizm etkileri ve Madama Butterfly Operası	Yüksek L.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Sibel Ertekin	2007	Türk operasının gelişim süreci	Yüksek L.	Başkent Ün. Sos. Bil. Enst.
İ Çelik Kasapoğlu	2007	Yirminci yüzyıldan günümüze opera ve müzikal tiyatro arasındaki etkileşimler	Yüksek L.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enstitüsü
Zeynep Gülçin Özkışı	2007	20. yüzyılda opera, 20. yüzyıl modernizminin operaya etkileri ve modernist ve postmodernist estetik bağlamında opera	Yüksek L.	Yıldız Teknik Ün. Sos. Bil. Enst.
Linet Şaul	2008	19. yy. İtalyan operasında dönem, biçem ve teknikler	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Umut Gökoğlu	2009	Operada şan tekniğinin tarihsel gelişimi	Yüksek L.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Sos. Bil. Enst.
Orçun Utlu	2010	Cumhuriyet Döneminde Türkiye coğrafyasında operanın gelişim süreci	Yüksek L.	Mersin Ün. Sos. Bil. Enst.
Neşem Yaşar	2010	Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan 2010 yılına kadar Türk operacılığı üzerine bir inceleme	Yüksek L.	Kırıkkale Ün. Sos. Bil. Enst.

Cengiz Arslan	2019	Osmanlı Sarayı'nda opera sanatı	Yüksek L.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Sos. Bil. Enst.
Ayşe Sinem Ekşioğlu	2019	Schiller ve İtalyan operası	Yüksek L.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün. Sos. Bil. Enst.
İrem Kırgız Aray	2019	Opera sanatına Richard Wagner ve Giuseppe Verdi'nin getirdiği yenilikler	Yüksek L.	Anadolu Ün. Güz. San. Enst.
Ekin Öner	2020	Romantik dönem: Devrimler çağı ve opera	Yüksek L.	Başkent Ün. Sos. Bil. Enst.
Okan Turan	2021	Christoph Willibald Gluck'un operalarındaki reform, drama olguları ve bu olguların kendinden sonraki döneme ve opera sanatına etkileri.	Yüksek L.	Başkent Ün. Sos. Bil. Enst.

Tablo 9: Opera Tarihi Konulu Lisansüstü Tezler

Tablo 9'daki verilere göre, Opera Tarihi konulu 24 tez olduğu; bu tezlerin türlerine göre sayısal dağılımı incelendiğinde 22 yüksek lisans, 1 doktora ve 1 sanatta yeterlik düzeyinde çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Opera Tarihi konu alanında içerik olarak en çok Cumhuriyet döneminde operanın gelişimi, Türk operacılığı ve Türk operaları ile ilgili tezlerin yoğunlukta olduğu saptanmıştır. Ayrıca opera akımları ve opera türleri ile ilgili tezlerin de yoğunlukta olduğu görülmektedir.

Yazar Adı	Yılı	Tez Adı	Tez Türü	Üniversite/Enstitü
Ayşin Şahinoğlu	1999	Saadet İkesus Altan, yaşamı, sanatçılığı, eğitimciliği ve Türk opera sanatındaki yeri	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Aslı Güven	2000	Giuseppe Verdi'nin yaşamı ve yapıtları	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Berna Özkut	2003	Sabahat Tekebaş'ın yaşamı, sanatçılığı ve Türk Şan eğitimine katkıları	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Eğt. Bil. Enst.
Semin Süeda Sirel	2005	Nevit Kodallı'nın Türk operasının gelişimine ve ulusumuz evrensel şan repertuarına katkıları	Yüksek L.	Çukurova Ün. Sos. Bil. Enst.
Rıza Utku Madak	2019	Türk operasında üç öncü kadın: Semiha Berksoy, Saadet İkesus Altan, Leyla Gencer	Yüksek L.	Adıyaman Ün. Sos. Bil. Enst.
Berk Özbek	2019	Mustafa İktu'nun yaşamının Türk eğitimine ve ulusal operaya katkısı üzerine bir inceleme	Yüksek L.	Marmara Ün. Eğt. Bil. Enst.
Kerem Aksen	2020	Prof. Ahmet Mustafa Yurdakul'un yaşamı, sanatçılığı ve Türk şan eğitimine katkıları	Yüksek L.	Afyon Kocatepe Ün. Sos. Bil. Enst.

Tablo 10: Biyografi Konulu Lisansüstü Tezler

Tablo 10'daki verilere göre, Biyografi konulu 7 tez olduğu, bu tezlerin türlerine göre sayısal dağılımı incelendiğinde tamamının yüksek lisans düzeyinde olduğu, doktora ve sanatta yeterlik düzeylerinde çalışma yapılmadığı görülmektedir. Biyografi konulu tezlerin neredeyse tamamının, Türk operasına ve Türk şan eğitimine büyük katkıları olmuş opera sanatçıları ve şan pedagogları üzerine yapıldığı saptanmıştır.

Yazar Adı	Yılı	Tez Adı	Tez Türü	Üniversite/Enstitü
Nurdan Küçükkekmeççi	1996	Opera eğitiminde ses araştırmaları işlevi ve önemi	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Çamay Kozak	1999	Bir şarıncıda bir role hazırlanırken olması gereken en önemli unsurlar ve bunların geliştirilmesi	Yüksek L.	Hacettepe Ün. Sos. Bil. Enst.
Elif Uçkan	2002	Soprano sesin özellikleri ve eğitimi	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Kıvanç Aycan	2005	Opera sanatına yönelik ses eğitiminde (şarı) nefesin, sesin oluşumu ve fiziksel özelliklerinin incelenmesi	Yüksek L.	Gazi Ün. Eğt. Bil. Enst.
Melek Yalçın	2006	Soprano sesinin özellikleri ve eğitimi	Yüksek L.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Mehmet Alper Kazancıoğlu	2008	Şarı eğitiminin bariton sese etkisinin akustik ve larengostroboskopik olarak incelenmesi, doğru ses elde edebilmek için egzersiz önerileri	Sanatta Y.	Dokuz Eylül Ün. Güz. San. Enst.
Dilek Yüksel	2009	Devlet Konservatuvarları Sahne Sanatları Bölümü Opera Anasanat Dalı 'Şarı' derslerinde Türk bestecilerinin eserlerinin kullanımı	Yüksek L.	Gazi Ün. Eğt. Bil. Enst.
Serkan Otacıoğlu	2012	Ses türlerini belirlemedeki kriterler	Sanatta Y.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Berna Özkut	2015	Türkiye'deki opera/şarı eğitiminde başlangıç düzeyi ses eğitimi yaklaşımları	Sanatta Y.	Afyon Kocatepe Ün. Sos. Bil. Enst.
Engin Şarı	2019	Bariton ses karakterinin seçilen opera eserleri içerisinde yer alan rollere hazırlanmasına yönelik geliştirici ses egzersiz önerileri	Yüksek L.	İstanbul Okan Ün. Sos. Bil. Enst.
Onur Turan	2021	Opera ve müzikal tiyatro sanat dallarında ses kullanımındaki stil farklılıklarının fizyolojik ve pedagojik olarak incelenmesi ve özgün bir 'Belting' çalışma metodu önerisi.	Sanatta Y.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.

Tablo 11: Opera Eğitimi Konulu Lisansüstü Tezler

Tablo 11'deki verilere göre, Opera Eğitimi konulu 11 tez olduğu, bu tezlerin türlerine göre sayısal dağılımı incelendiğinde 7 yüksek lisans, 4 sanatta yeterlik tezi olduğu, doktora düzeyinde çalışma yapılmadığı görülmektedir. Opera Eğitimi konulu lisansüstü tezlerin ses eğitimi yaklaşım ve metotları, profesyonel ses eğitimi gören bireylerin ses özellikleri, çeşitli ses türlerinin eğitimi ve rol eğitimi içerikli tezlerin yoğunlukta olduğu saptanmıştır.

Yazar Adı	Yılı	Tez Adı	Tez Türü	Üniversite/Enstitü
Zeynep Tamer	2005	Opera sanatçılarının karşılaştıkları ses sorunları - tedavi yöntemleri	Yüksek L.	Hacettepe Ün. Sos. Bil. Enst.
Pınar Uçman Karaçalı	2012	Profesyonel ses sanatçılarının ses üretiminde karşılaştıkları teknik sorunlara yönelik yeni öneriler	Sanatta Yeterlik	Dokuz Eylül Ün. Güz. San. Enst.
Cemrenaz Okan	2021	Hormonal problemlerin ve hormonal değişimlerin opera sesi üzerindeki etkileri	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Güz. San. Enst.

Tablo 12: Opera Sanatçılarının Karşılaştıkları Sağlık Sorunları ve Çözüm Önerileri Konulu Lisansüstü Tezler

Tablo 12’deki verilere göre, Opera Sanatçılarının Karşılaştıkları Sağlık Sorunları ve Çözüm Önerileri konulu 3 tez olduğu, bu tezlerin türlerine göre sayısal dağılımı incelendiğinde 2 yüksek lisans, 1 sanatta yeterlik tezi olduğu, doktora düzeyinde çalışma yapılmadığı görülmektedir. Opera Sanatçılarının Karşılaştıkları Sağlık Sorunları ve Çözüm Önerileri konulu lisansüstü çalışmaların içeriklerinin, profesyonel ses kullanıcılarının yaşadıkları ses rahatsızlıklarına, teknik problemlere odaklandığı ve bu sorunların çözümü için öneriler sundukları saptanmıştır.

Yazar Adı	Yılı	Tez Adı	Tez Türü	Üniversite/Enstitü
Nermin Erakin	1996	Opera sanatında tiyatro ögesi ve önemi	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Benal Tanrıseven	2001	Opera functioning as narrative in films Apocalypse Now, Goodfather Part III, Philedelphia (Operanın filmlerdeki anlatım gücü Apocalypse Now, Goodfather Part III, Philedelphia)	Doktora	İhsan Doğramacı Bilkent Ün. Güz. San. Enst.
Onur Amaç	2017	Sinemada opera müziği kullanımı	Yüksek L.	Yaşar Ün. Sos. Bil. Enst.
Cansu Peker	2019	Philip Glass 'Dava' örneğinde 20.yüzyılda opera-edebiyat ilişkisi	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Güz. San. Enst.

Tablo 13: Opera ve İlişkili Sanat Dalları Konulu Lisansüstü Tezler

Tablo 13’teki verilere göre, Opera ve İlişkili Sanat Dalları konulu 4 tez olduğu, bu tezlerin türlerine göre sayısal dağılımı incelendiğinde 3 yüksek lisans, 1 doktora tezi olduğu, sanatta yeterlik düzeyinde çalışma yapılmadığı görülmektedir. Opera ve İlişkili Sanat Dalları konulu lisansüstü tezlerin içeriklerinin opera ile tiyatro, opera ile sinema ve opera ile edebiyat arasındaki ilişkileri irdelediği saptanmıştır.

Yazar Adı	Yılı	Tez Adı	Tez Türü	Üniversite/Enstitü
M. Nezh Seçkin	1999	Operalarda müzik yönetmenliği	Yüksek L.	Mersin Ün. Sos. Bil. Enst.
Hasan Niyazi Tura	2000	Opera şefliği ve senfonik orkestra şefliği arasındaki teknik farklılıklar ve güçlüklerin karşılaştırmalı analizi	Yüksek L.	Hacettepe Ün. Sos. Bil. Enst.

O. Öner Özcan	2020	Opera korolarının eserlere hazırlık süreçleri	Yüksek L.	Hacettepe Ün. Güz. San. Enst.
---------------	------	---	-----------	-------------------------------

Tablo 14: Opera Şefliği Konulu Lisansüstü Tezler

Tablo 14'teki verilere göre, Opera Şefliği konulu 3 tez olduğu, bu tezlerin türlerine göre sayısal dağılımı incelendiğinde 3'ünde yüksek lisans tezi olduğu, doktora ve sanatta yeterlik düzeylerinde çalışma yapılmadığı görülmektedir. Opera Şefliği konulu lisansüstü tezlerin opera orkestra ve korolarının yönetimi, eserlere hazırlık süreçleri ile opera şefliğinin orkestra şefliğine göre farklılıkları ve güçlüklerinin ele alındığı içeriklere sahip olduğu saptanmıştır.

Yazar Adı	Yılı	Tez Adı	Tez Türü	Üniversite/Enstitü
Altan Akatay	1996	Türkiye'de opera sanatının yaygınlaştırılmasında yeni bir model: Gezici opera	Yüksek L.	Dokuz Eylül Ün. Sos. Bil. Enst.
Filiz Özay	2000	Günümüzde oyunculuk ve sahneleme anlayışı çerçevesinde ülkemizde operanın yeri ve sorunları	Yüksek L.	Hacettepe Ün. Sos. Bil. Enst.
Ayşın Tamer	2002	Türkiye'de opera sanatının yaygınlaşması girişimlerinin sorunlar ve uygulamalarına eleştirel bir yaklaşım ve alternatif öneriler.	Doktora	Dokuz Eylül Ün. Güz. San. Enst.
Erdem Nusret Karakaş	2015	Operanın dinleyici kitlelerle ilişkisi: 17. yy. Venedik'i ve 20. yy. Türkiye'si örneklerinin incelenmesi ve günümüz Türkiye'si için öneriler	Sanatta Y.	İstanbul Ün. Sos. Bil. Enst.
Devrim Çiftçi Fındık	2021	Kültürel diplomasi ve Türkiye'de opera	Yüksek L.	İstanbul Teknik Ün. Lis. Eğt. Enst.

Tablo 15: Türkiye'de Operanın Durumu Konulu Lisansüstü Tezler

Tablo 15'teki verilere göre, Türkiye'de Operanın Durumu konulu 5 tez olduğu; bu tezlerin türlerine göre sayısal dağılımı incelendiğinde 3 yüksek lisans, 1 doktora ve 1 sanatta yeterlik düzeyinde çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Türkiye'de Operanın Durumu konulu lisansüstü tezlerin, Türkiye'de operanın yerinin ve sorunlarının ne olduğu, opera sanatını ülkemizde daha geniş kitlelere yaymak için nasıl bir yol izlenebileceği ile ilgili içeriklere odaklandığı saptanmıştır.

Yazar Adı	Yılı	Tez Adı	Tez Türü	Üniversite/Enstitü
Doğan Duru	2006	Opera ve popüler kültür ilişkisi	Yüksek L.	Yıldız Teknik Ün. Sos. Bil. Enst.
Esin Kaleli de Thorpe Millard	2007	Operada hiyerarşik yapılanma-müzikal toplumsal etkileşme	Yüksek L.	Ege Ün. Sos. Bil. Enst.
Elif Damla Yavuz	2014	Community within an individual in a transcultural work: Ali Baba und 40 Räuber (Transkültürel bir eserde bireydeki topluluk: Ali Baba und 40 Räuber)	Doktora	İstanbul Teknik Ün. Sos. Bil. Enst.

Tablo 16: Opera ve Kültür Konulu Lisansüstü Tezler

Tablo 16’daki verilere göre, Opera ve Kültür konulu 3 tez olduğu; bu tezlerin türlerine göre sayısal dağılımı incelendiğinde 2 yüksek lisans ve 1 doktora düzeyinde çalışmanın yapıldığı, sanatta yeterlik düzeyinde çalışma yapılmadığı görülmektedir. Opera ve Kültür konulu lisansüstü tezlerin içerik bakımından operanın yanında sosyoloji bilimiyle de ilişkili olduğu saptanmıştır.

Sonuç

Araştırmanın 1. amaç sorusuna yönelik bulgular incelendiğinde, Türkiye’de, 1993 yılından 2021 yılına kadarki zaman diliminde 158 adet opera konulu lisansüstü tez yapıldığı görülmektedir. Bu lisansüstü tezlerin 131’i yüksek lisans, 8’i doktora ve 19’u sanatta yeterlik düzeyindedir. 1993-2002, 2003-2012 ve 2013-2021 şeklinde üç dönemde incelediğimiz süreç dikkate alındığında en fazla lisansüstü tezin 2013 – 2021 yılları arasında yapıldığı görülmektedir. Yıldırım Orhan (2012: 705), kendi çalışmasında benzer bir sonuca ulaşmış, bu durumun süreç içerisinde yeni üniversitelerin kurulması, mevcut üniversitelerin lisansüstü programlarda kontenjan sayısını artırması ve özellikle son yıllarda çıkarılan aflardan yararlanarak lisansüstü eğitimini tamamlayan öğrencilerin mevcudiyetiyle açıklanabileceğini ifade etmiştir. Yüksek lisans ve sanatta yeterlik düzeyindeki lisansüstü çalışmaların süreç içinde artışı net bir şekilde gözlenirken, doktora çalışmalarında ciddi bir artış görülmemektedir.

Araştırmanın 2. amaç sorusuna yönelik bulgular incelendiğinde, Türkiye’de 29 üniversitede opera konulu lisansüstü tez yapıldığı görülmektedir. Opera konulu tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde en fazla lisansüstü tezin Dokuz Eylül Üniversitesi’nde (29 tez) yapıldığı görülmektedir. Onu takiben en fazla lisansüstü tez yapılan üniversiteler, İstanbul Üniversitesi (22 tez), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi (17 tez) ve Hacettepe Üniversitesi (14 tez)’dir. Bu dört üniversitedeki opera bölümlerinin köklü bir geçmişe sahip olmaları ve opera alanında yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik düzeyindeki lisansüstü programların ilk açıldığı üniversiteler olmaları çıkan sonucu desteklemektedir. Tez türlerini incelediğimizde en fazla yüksek lisans tezinin Dokuz Eylül Üniversitesi’nde (22 tez), en fazla doktora tezinin İstanbul Teknik Üniversitesi’nde (2 tez), en fazla sanatta yeterlik tezinin İstanbul Üniversitesi’nde (10 tez) yapıldığı görülmektedir.

Araştırmanın 3. amaç sorusuna yönelik bulgular incelendiğinde, Türkiye’deki opera konulu lisansüstü tezler yapıldıkları enstitüye göre değerlendirildiklerinde en fazla çalışmanın 113 tez ile Sosyal Bilimler Enstitüsü’ne bağlı olarak gerçekleştirildiği; onu 38 tez ile Güzel Sanatlar Enstitüsü’nün takip ettiği görülmektedir. Yıldırım Orhan (2012: 704), kendi çalışmasında benzer bir sonuca ulaşmış ve bu durumun 1992-2011 yılları arasında eğitim fakültelerinin bir kısmının, konservatuvarların çoğunluğunun ve güzel sanatlar fakültelerinin tamamının açtığı yüksek lisans programlarının Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlanmasından kaynaklandığını ifade etmiştir. Özellikle 2000’li yıllardan sonra Güzel Sanatlar Enstitüleri’nin kurulması, mevcut olan bazı Güzel Sanatlar Enstitülerinin müzik ve sahne sanatları ile ilgili lisansüstü programları Sosyal Bilimler Enstitüleri’nden kendi bünyelerine dâhil etmeleri bu enstitülere bağlı olarak yapılan lisansüstü çalışmaların artışında etkili olmuştur.

Araştırmanın 4. amaç sorusuna yönelik bulgular incelendiğinde, opera konulu lisansüstü tezlerin konu dağılımlarına bakıldığında en fazla çalışmanın Opera İncelemesi (73 tez) konusunda yapıldığı görülmektedir. Kendi çalışmalarında benzer bir sonuca ulaşan Can ve Güneş (2019: 166), bu durumun olası sebebinin konservatuvarlara bağlı lisansüstü programlarda eğitim gören öğrencilerin, ders aşamalarından sonra performanslarını gerçekleştirdikleri eser veya eserleri inceleme ve/veya analiz konusunu haline getirip bunları tez olarak yazmalarından kaynaklanabileceğini ifade etmişlerdir. 24 tez ile Opera Tarihi ve 19 tez ile Karakter İncelemesinin; Opera İncelemesinden sonra en çok tez yazılan konular olduğu görülmektedir. Repertuar İncelemesi, 1 tez ile en az tez yazılmış konu alanıdır. Gerek opera repertuarının çok geniş olması, gerekse repertuar incelemelerinde birden fazla eserin incelenip analiz edilmesi, araştırmacıların bu konuda çalışmak istememesine sebep olmuş olabilir.

Opera İncelemesi konulu toplam 73 lisansüstü tez bulunmaktadır. Bu tezlerin 62’si yüksek lisans, 4’ü doktora ve 7’si sanatta yeterlik düzeyindedir. Opera incelemesi konulu tezlerin içeriklerine bakıldığında operaları en çok incelenen bestecilerin, Giuseppe Verdi (10 tez), Wolfgang Amadeus Mozart (9 tez) ve Ahmed Adnan Saygun (9 tez) olduğu görülmektedir. Onları Giacomo Puccini (6 tez) ve Selman Ada (5 tez)

takip etmektedir. Giuseppe Verdi, Wolfgang Amadeus Mozart ve Giacomo Puccini'nin operalarının ülkemiz dâhil olmak üzere dünyanın birçok ülkesindeki opera repertuarının daimî eserleri arasında olması, sıkça temsil edildikleri için popülaritelerini korumaları, operalarındaki aryların opera/şan eğitiminde kullanılması araştırmacıların bu bestecilere ve eserlerine ilgi duymalarına sebep olmuş olabilir. Ahmed Adnan Saygun'un Türkiye Cumhuriyeti tarihinin ilk operasını bestelemesi, ulusal operamıza birçok eser kazandırması sebepleriyle; Selman Ada'nın operalarının sık sık sahnelenmesi sebebiyle araştırmacıların bu bestecilere ilgi duyduğu düşünülmektedir. En fazla inceleme konusu yapılan operaların Sihirli Flüt (4 tez) ve Özsoy (4 tez) operaları olduğu görülmektedir. Sihirli Flüt Operası'nın opera repertuarındaki en popüler eserlerden biri olması, operanın içindeki arya ve düetlerin opera eğitiminde sıklıkla kullanılması ve opera hakkındaki basılı yayınların fazlalığı araştırmacıları etkilemiş olabilir. Özsoy operasının Türkiye Cumhuriyeti tarihinin ilk operası olması, bestelendiği dönem dikkate alındığında fiziki ve teknik şartların yetersizliğine rağmen yirmi yedi gün gibi kısa bir sürede tamamlanıp sahnelenmesi araştırmacıların ilgisini çekmiş olabilir. Operalar dönemlerine göre değerlendirildiklerinde en çok romantik döneme (27 tez); en az barok döneme (2 tez) ait operaların incelendiği görülmektedir. Hala popülaritesini koruyan ve sıkça sahnelenen operaların romantik döneme ait olması araştırmacıları daha çok romantik dönem operalarını incelemeye teşvik etmiş olabilir. Türk operalarının incelendiği 22 lisansüstü çalışma olduğu görülmektedir. Bu da Türk operalarının araştırmacıların ilgisini çektiğinin bir göstergesidir.

Karakter İncelemesi konulu toplam 19 tez bulunmaktadır. Bu tezlerin 16'sının yüksek lisans, 3'ünün sanatta yeterlik düzeyinde olduğu ve bu konuda doktora düzeyinde bir çalışma yapılmadığı görülmektedir. En çok karakter incelemesi yapılan operaların Wolfgang Amadeus Mozart'a (9 tez) ait olduğu görülmektedir. Mozart'ın, operalarında karakterlere, karakterlerin ruhsal değişimlerine ve insani ilişkilerine yoğunlaşması, araştırmacıların ilgisini çekmiş olabilir. Mozart'ı, 6 tez ile Giuseppe Verdi'nin ve 2 tez ile Giacomo Puccini'nin takip ettiği görülmektedir. İncelemelerde en çok kadın karakterlere odaklanıldığı (9 tez) ve bu tezlerin tamamının kadın araştırmacılara ait olduğu görülmektedir.

Metin ve Libretto İncelemesi konulu toplam 5 tez bulunmaktadır. Bu tezlerin 4'ünün yüksek lisans, 1'inin sanatta yeterlik düzeyinde olduğu; fakat doktora düzeyinde hiç çalışma yapılmadığı görülmektedir. Sayısal veriler incelendiğinde metin ve libretto incelemesinin, opera ve karakter incelemesi kadar araştırmacıların ilgisini çeken bir konu olmadığı görülmektedir. Bunun sebebi, librettonun edebiyat ile ilgili bir konu olması ve araştırmacıların tezlerinde edebiyat yerine daha çok müziğe odaklanmak istemesi olabilir. Bu konu alanındaki tezlerin, operaya konu olarak seçilen hikâye veya oyunun, operanın librettosu ile metinsel açıdan incelenmesi ve karşılaştırılması şeklinde (4 tez) yoğunluk kazandığı görülmektedir.

Repertuar İncelemesi konu alanında yalnızca 1 tez bulunmaktadır. Bu tezin sanatta yeterlik düzeyinde yapıldığı, bunu konuda yüksek lisans ve doktora düzeylerinde çalışma yapılmadığı görülmektedir. Veriler incelendiğinde ilk göze çarpan detay, bu konudaki lisansüstü çalışmaların çok düşük olmasıdır. Bunun olası nedenleri arasında gerek opera repertuarının çok geniş olması, gerekse repertuar incelemelerinde birden fazla eserin incelenip analiz edilmesi sebebiyle araştırmacıların bu konuda çalışmak istememesi olabilir.

Opera Tarihi konulu toplam 24 tez bulunmaktadır. Bu tezlerin 22'sinin yüksek lisans, 1'inin doktora ve 1'inin sanatta yeterlik düzeyinde olduğu görülmektedir. Sayısal veriler incelendiğinde Opera Tarihinin, Opera İncelemesi konusundan sonra en çok lisansüstü tez yapılan konu alanı olduğu görülmektedir. Bu konu alanında çok çalışma yapılmasının sebebi opera akımları, opera türleri, operadaki söylem stilleri, Türk opera tarihi gibi opera tarihi içerisinde değerlendirilebilecek içeriklerin araştırmacıların ilgisini çekmiş olabilmeleridir. Bu konu alanında en fazla lisansüstü tezin Türk operasının tarihi üzerine (8 tez) yapıldığı görülmektedir. Bunun sebebi, araştırmacıların kendi ülkelerinin opera tarihine, opera geleneğine, operalarına ve opera bestecilerine ilgi duyması ve araştırma konusu haline getirmek istemesi olabilir. Bu konu alanında en çok araştırma yapılan ikinci içerik opera akımlarıdır (3 tez). Bu tezlerde, 19. yüzyılın sonların ortaya çıkan Verismo (Gerçekçilik) akımı ele alınmıştır. Bunun sebebi olarak Verismo akımına ait operaların sıkça seslendirilmesi ve özellikle bu akımın en büyük bestecisi olan Giacomo Puccini'nin opera tarihinin en popüler bestecilerinden biri olması gösterilebilir. Bu konu alanında karşımıza çıkan en önemli bulgulardan biri de 2011 ile 2018 yılları arasında Opera Tarihi konusunda hiç lisansüstü çalışma yapılmamış olmasıdır. Araştırmacılar bu dönemde farklı konulara ilgi duymuş olabilir.

Biyografi konulu toplam 7 tez bulunmaktadır. Bu tezlerin tamamının yüksek lisans düzeyinde olup doktora ve sanatta yeterlik düzeyinde tez olmadığı görülmektedir. Biyografi konulu tezlerin neredeyse tamamının (6 tez), Türk operasına ve Türk şan eğitimine büyük katkıları olmuş opera sanatçıları ve şan pedagogları üzerine yapıldığı görülmektedir. Bunun olası sebepleri, araştırmacıların danışmanlarının veya bizzat kendilerinin, biyografileri üzerinde çalıştıkları kişilerin öğrencileri olması; araştırmacıların Türk opera ekolünün oluşturulmasında büyük emeği geçmiş kişileri tanıtmak istemesi veya araştırmacıların kendilerine idol olarak belirlediği sanatçılar üzerinde çalışmak istemesi şeklinde ifade edilebilir.

Opera Eğitimi konulu toplam 11 tez bulunmaktadır. Bu tezlerin 7’sinin yüksek lisans, 4’ünün sanatta yeterlik düzeyinde olduğu; fakat doktora düzeyinde hiç çalışma olmadığı görülmektedir. Bu lisansüstü tezlerin şan eğitiminin profesyonel ses eğitimi gören bireylere etkisi, ses fizyolojisi, ses egzersizleri, profesyonel ses eğitimi gören bireylerin ses özellikleri, çeşitli ses türlerinin eğitimi, role hazırlanma gibi eğitsel içerikli tezlerin olduğu görülmektedir.

Opera Sanatçılarının Karşılaştıkları Sağlık Sorunları ve Çözüm Önerileri konulu toplam 3 lisansüstü tez bulunmaktadır. Bu tezlerden 2’sinin yüksek lisans, 1’inin sanatta yeterlik düzeyinde olduğu, doktora düzeyinde hiç çalışma olmadığı görülmektedir. Bu konu alanındaki lisansüstü tezlerde, opera sanatçıları ve opera sanatçı adayları olan şan öğrencilerinin karşılaşma ihtimalinin olduğu ses sağlığı sorunlarının, ses üretimi (fonasyon) sırasında karşılaştıkları problemlerin ve insan sesini etkileyen hormonal döngü ve rahatsızlıkların araştırıldığı; bu sorunlara karşı önlem alınabilecek önemlerin ortaya koyulduğu ve bu tür sorunları yaşadıkları takdirde çözüme ulaşabilmeleri için öneriler sunulduğu görülmektedir.

Opera ve İlişkili Sanat Dalları konulu toplam 4 tez bulunmaktadır. Bu tezlerden 3’ünün yüksek lisans, 1’inin doktora düzeyinde olduğu, sanatta yeterlik düzeyinde hiç çalışma olmadığı görülmektedir. Bu konu alanındaki lisansüstü tezlerde, opera sanatının ögesi durumunda değerlendirebileceğimiz sanat dallarının önemi ve opera sanatının ilişkili olduğu farklı bir sanat dalının birbiriyle olan etkileşimleri ele alınmıştır.

Opera Şefliği konulu toplam 3 çalışma bulunmaktadır. Bu tezlerden 3’ünün yüksek lisans, düzeyinde olduğu, doktora ve sanatta yeterlik düzeylerinde hiç çalışma olmadığı görülmektedir. Bu konu alanındaki lisansüstü tezlerin, opera orkestra ve korolarının yönetimi, eserlere hazırlık süreçleri ile opera şefliğinin orkestra şefliğine göre farklılıkları ve güçlüklerinin ele alındığı içeriklere sahip olduğu görülmektedir.

Türkiye’de Operanın Durumu konulu toplam 5 tez bulunmaktadır. Bu tezlerden 3’ünün yüksek lisans, 1’inin doktora ve 1’inin de sanatta yeterlik düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu konu alanındaki lisansüstü tezlerin, ülkemizde operanın yerinin ve sorunlarının ne olduğu, opera sanatını ülkemizde daha geniş kitlelere yaymak için nasıl bir yol izlenebileceği ile ilgili içeriklere odaklandığı görülmektedir.

Opera ve Kültür konulu 3 lisansüstü tez bulunmaktadır. Bu tezlerin tezlerinin 2’sinin yüksek lisans, 1’inin de doktora düzeyinde olduğu, sanatta yeterlik düzeyinde akademik bir çalışma olmadığı görülmektedir. Bu konu alanındaki lisansüstü tezlerin, içerik bakımından operanın yanında sosyoloji bilimiyle ilişkili olduğu görülmektedir.

Opera Sanatçılarının Karşılaştıkları Sağlık Sorunları ve Çözüm Önerileri, Opera ve İlişkili Sanat Dalları, Opera Şefliği, Türkiye’de Operanın Durumu, Opera ve Kültür konu alanlarında az sayıda lisansüstü tez yapıldığı görülmektedir. Bunun olası sebebi, araştırmacıların uzmanlık gerektiren ve farklı bilim-sanat dallarıyla ilişkili konularda çalışmak istememesi olarak düşünülebilir.

Öneriler

Opera alanında eğitim veren üniversitelerde doktora ve sanatta yeterlik düzeyindeki lisansüstü eğitim programlarının sayısının artırılması ve bu alanda uzmanlaşmak isteyen araştırmacıların desteklenmesi gerekmektedir.

Opera incelemesi konulu lisansüstü çalışmalarda aynı besteciler ve operalar üzerinde birçok araştırmanın mevcut olduğu görülmüştür. Bu konuda araştırma yapacak öğrencilerin araştırılmayı bekleyen daha özgün konularda çalışmalar yapması, tez danışmanlarının da konu seçiminde öğrencileri bu konuda doğru yönlendirmesi büyük önem arz etmektedir.

Türkiye’de operet, oratoryo, lied gibi vokal formlar üzerine yazılmış tezler de bu çalışmada olduğu gibi ortaya konarak bu konularda yeni araştırmalar yapılmasına yardımcı olunabilir.

Kaynaklar

- AKTÜZE, İ. (2010). *Müziği Anlamak: Ansiklopedik Müzik Sözlüğü*. (4. Baskı). İstanbul: Pan Yayıncılık.
- ALTAR, C. M. (2001). *Opera Tarihi*, Cilt 4. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- AYAZ, N. (2017). “Cumhuriyetin İlanından Sonra Türkiye’de Ses Eğitiminin Tarihsel Gelişimi”. *Kalemişi-Türk Sanatları Dergisi*, C.5, S.10, 183-202.
- AYDIN O’DWYER, P. (2015). *Opera Kitabı*. Ankara: Akılçelen Kitaplar.
- BORAN, İ. ve YILDIZ ŞENÜRKMEZ, K. (2015). *Kültürel Tarih Işığında Çoksesli Batı Müziği*. (3. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ő., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ő. ve DEMİREL, F. (2019). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (27. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- CAN, Ü. K. ve GÜNENÇ, B. C. (2019). “Türkiye’de Gitar Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi”. *Eğitim Bilimlerinde Akademik Çalışmalar*, C.11, S.3, 132-170.
- FERİDUNOĞLU, Z. L. (2004). *Müziğe Giden Yol: Genç Müzisyenin El Kitabı*. (4. Baskı). İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- HODEİR, A. (2016). *Müzikte Türler ve Biçimler*. (4. Baskı). (Çev.: İlhan Usmanbaş), İstanbul: Pan Yayıncılık.
- İLYASOĞLU, E. (2013). *Zaman İçinde Müzik*. (10. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- KARASAR, N. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler*. (35. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- KAYGISIZ, M. (2017). *Müzik Tarihi: Başlangıcından Günümüze Evrimi*. (2. Baskı). İstanbul: Kategori Yayıncılık.
- MICHELS, U. (1991). *dtv-Atlas zur Musik, Systematischer Teil*. (13. Baskı), April.
- MICHELS, U. ve VOGEL, G. (2015). *Müzik Atlası*. (Çev.: Semih Uçar), İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- MİMAROĞLU, İ. (2014). *Müzik Tarihi*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- SAY, A. (1998). *Türkiye’nin Müzik Atlası*. İstanbul: Borusan Kültür ve Sanat Yayınları.
- SAY, A. (2019). *Müzik Tarihi*. (7. Baskı). İstanbul: Işık Yayınları.
- SÖZER, V. (1986). *Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi M-Z*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- TÖREYİN, A. M. (2008). *Ses Eğitimi*. Ankara: Sözkese Matbaacılık.
- YENER, F. (1966). *Küçük Batı Müziği Ansiklopedisi*. (2. Baskı). İstanbul: Çeltüt Matbaacılık.
- YENER, F. (1988). *Müzikte Kim Kimdir Ne Nedir*. İstanbul: Akbank Kültür Yayınları.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YILDIRIM ORHAN, Ő. (2012). “Türkiye’de Viyolonsel Alanında Yapılmış Yüksek Lisans, Doktora ve Sanatta Yeterlilik Tezleri”. *Kastamonu Eğitimi Dergisi*, C.20, S.2, 701-716.